

Училището днес и утре

Идва края на първата половина на учебната 2018-2019 година, която беше доста успешна за общообразователните училища на селата Холмское и Нова Ивановка в Арцизки район. Ръководителите на тези две учебни заведения с гордост разказаха за достиженията, както и споделиха проблемите на оглавяваните от тях училища.

УСПЕШЕН ЗАВЪРШЕК НА ПЪРВОТО ПОЛУГОДИЕ НА УЧЕБНАТА 2018-2019 ГОДИНА

с. Холмское

Директорът на Холмското училище **Наталья ГОСТЕВА** с радост сподели, че количественият състав на учениците тази година се е увеличил в сравнение с миналата учебна година. В училището днес учат 153 ученици.

– Радва ни и фактът – казва тя, – че персоналът на училището съставлява 100%. В училището работят опитни педагози, чиито ученици станаха победители и призъори в различни конкурси и състезания: олимпиади, работи МАН, конкурси по национално-патриотично възпитание «Моя велична Украйна» и военно-патриотична игра «Сокіл («Джура»). Важна стъпка в образователния процес е постепенният преход към украински език

на обучение. Учениците от 5 клас вече получават нови учебници на украински език. С ново оформление са кабинетите в началните класове, според изискванията на новото украинско училище. Новата атмосфера вдъхновява малките ученици и, надяваме се, улеснява процеса за придобиване на нови знания

От името на целия педагогически колектив изказвам благодарност на председателя на Арцизката районна държавна администрация **Сергей Парпуланский**, председателя на Арцизкия районен съвет **Юрий Карабаджак** и на нашия приятел и редовен помощник, депутат в Одеския областен съвет **Сергей Паращенко** за подкрепата на нашето учебно заведение. Най-

накрая успяхме да решим един от най-болезнените проблеми на нашето училище – реконструкция на отоплителната система на спортната зала и столовата. Скоро очакваме началото на ремонтните работи по затоплянето на северната стена на училището. В най-близко време ще започнем замяната на прозорците и вратите в галерията на училището, този въпрос също е под контрола на районното ръководство.

На всички ученици и учители успешно завършване на първото полугодие на учебната 2018-2019 година! Щастливо посрещане на Новата 2019 година! Здраве, щастие, благополучие и радост, нови успехи! – е искреното пожелание на директора на Холмското училище **Наталья Гостева**.

с. Нова Ивановка

Вече 15 години педагогическият колектив на Новоивановското училище е оглавяван от **Людмила ДЕРМЕН**. Целият колектив, учениците, родителите заемат водещо място в живота на директора на училището.

Людмила Михайловна се гордее с това, че е работила с такива учители като Б.М. Ханжи, Г.Д. Недова, Г.И.

Фумжи. «Тези всеотдайни педагози са ме научили на много: да виждам във всяко дете личност, с творчески подход да започвам всяко ново дело» – споделя г-жа Дермен.

Целият педагогически колектив на Новоивановското училище работи всеотдайно и с удоволствие, защото всеки ден те са пълни с желание да работят творчески, да възплъщават в живота реформите на образованието.

Ежегодно учителите на Новоивановското училище вземат участие в районния конкурс «Учител на годината», където често стават победители. Учениците радват своите наставници с победите си в олимпиади, конкурси, състезания. С много добри дела се слави Новоивановското училище.

«Благодарение на съгласуваната работа на Арцизката районна държавна администрация с председател **Сергей Парпуланский**, Арцизкия районен съвет с председател **Юрий Карабаджак**, депутата в Одеския областен съвет **Сергей Паращенко**, засиля се материалната база на училището и като резултат на това награди получават победителите в олимпиадите, учениците, които имат добри знания по всички предмети.

Професията на учителя изисква не само добри знания, но и духовни сили, всеотдайност, смелост и най-важното – любов. Всеки, който работи в училището днес, изгражда нашето бъдеще» – каза г-жа Дермен.

Людмила Михайловна честити на всички педагози и ученици завършването на първото полугодие на учебната 2018-2019 година с пожелание за оптимизъм, творческо търсене, таланти и неравнодушни ученици. А с идването на Новата 2019 година тя пожела на всички свои колеги и ученици мир, спокойствие и добрини в семействата им!

Валерий КОПТЕЛЕЦ, гр. Арциз

ЯКИМИ БУЛИ В БОЛГАРИИ ПЕРШІ ШКОЛИ?

Нещодавно читала я краезнаучно-довідкові матеріали про минуле та сьогодення Вільшанщини, де вже майже чверть тисячоліття живуть болгари. Вчитала, що цього року минає 160 років з дня відкриття у Вільшанці першої школи. І згадала, як недавно ще розпитувала науковців Музею болгарського Відродження у м. Варна про болгарську освіту, бо вже витали в повітрі надії на відкриття болгарських недільних шкіл на Кіровоградщині. Надії таки збулись: у Кропивницькому і Вільшанці бажуючі можуть вивчати болгарську мову, історію, культуру. Я особисто на гуртку з вивчення болгарської поезії відповідала на запитання про болгарські школи з допомогою письмової довідки. Її зробили для мене музейники з Варни, запросивши в музей, бо я тоді була їхньою колегою – працювала науковцем у літературно-меморіальному музеї ім. І.К. Карпенка-Карого. Поділюсь цією інформацією і з вами. Можливо вона зацікавить викладачів та слухачів болгарських недільних шкіл. Виходить, у Варні та у Вільшанці майже одночасно відкрились перші школи.

...У 1860 році 11 травня у Варні було створене перше болгарське шкільне товариство, біля витоків якого стояло п'ятдесят болгар. Цього ж року в приватному будинку Пейко Пенева відкрилась перша болгарська школа на чолі з учителем Костянтином Арабаджиевим. Була вона світсько-церковною, де крім церковних предметів вивчали світські: читання, письмо, рахунок. Але будинок не міг вмістити всіх бажуючих, тож ініціатори почали збирати кошти для будівництва більшого шкільного приміщення.

Відкрили болгари підписку. Кожен член шкільного громадського товариства вніс по 100 грошей. Доктор Петр Берон дав 2 тисячі. А російський консул Олександр Рачинський – 6 тисяч. Почалось будівництво, а разом з ним виникли й проблеми. Греки обмовили болгар перед турками, пустивши фальшиву інформацію, що, мовляв, болгари будують приміщення не для школи, а для повстанської діяльності проти турків. Тоді болгари вибрали делегацію до турецького султана, якій вдалось одержати право на власну школу. У 1861 році султан видав про це дозвіл, а через рік болгарська школа була збудована в м. Варні, їй присвоїли ім'я святих Кирила та Мефодія. Головним учителем став Сава Доброплодні (символічне прізвище!).

Що ж вона собою являла, ця школа? Учителю стояло підвищені, яке називалось естрадою або кіоском. Перед ним знаходились парти з піском, які називались пісочниці. За ними стояли найменші учні й писали на піску паличком чи паличкою. Вони засвоювали найелементарніші знання – букви і цифри. Як тільки перший етап знань освоювали, учні переходили в середину класу й писали стилусом на воскових табличках. А вже в кінці класу стояли найстарші учні й писали пером на папері. Біля кожного ряду стояв школяр, який відповідав за цей ряд.

Процес навчання будувався так. Учителю підкликав до себе учнів, відповідальних за ряди і пояснював їм матеріал. Вони повертались у свої ряди і вчили товаришів тому, чому навчив їх учитель. Окрім цих дітей, відповідальних за ряди, були й діти – «головні показуючі». Це були школярі з яскраво вираженими здібностями до різних предметів.

«ГПЧ» – так звали головного показуючого по читанню; «ГПП» – це був головний показуючий по письму; «ПП» – пісочний показуючий – один із найстарших учнів, який керував навчанням з найменшими – у пісочницях.

Девізом школи було гасло: «Місце для всього і все на своєму місці». Були в класі червоні й чорні таблиці. До перших записували імена хороших учнів і шкільні правила, а до чорних – імена порушників шкільних правил. (У музеї зберігається оригінальна чорна дошка – подарунок одного з членів шкільного товариства ім. Христо Поповича).

Серед виставлених у музеї документів (звісно, болгарською мовою), я вчитала щось не зовсім цензурно-зрозуміле: повідомлялось, що в школі боролись із тими, хто вживав нецензурщину. Такий мав у кінці року таке покарання за «заслуги»: нести на грудях дощечку, на якій красувалось слово «блѣдословецъ». Я, прочитавши це, звернула до музейника за поясненням (думала, може, мову не зрозуміла?), але виявилось – все вірно.

Вже й не знаю, як оцінити цей досвід громадського педагогічного виховання. Але з вітрин музею крізь століття дивляться на нас, туристів (а ми – на них) – ці, так звані «кавалерії» – своєрідні «атестати». Білі і чорні дощечки прикріплювали вчителі учням на грудях на урочистостях в честь закінчення школи. З цим «бігбордом» учень мав повернутися додому, щоб по дорозі зустрічні з усього міста одразу орієнтувались: хороший це учень чи поганий.

...Перша болгарська школа у Варні знаходилась на вулиці «27 юли» №9. Там же в 1870 році було відкрите й перше читалище-бібліотека. А до цього у 1865 році тут була відкрита перша у Варні болгарська церква «Святого Архангела Михаїла».

Антоніна КОРИНЬ,
відповідальний секретар обласної громадської організації болгар «Нашите хора», м. Кропивницький